

Casus 2 – Terug naar af Wouter!

Door Auke van Breemen

Het werken met nieuwe onderzoekstechnieken vraagt om experimenten. In deze casusbeschrijving volg ik de verschillende stadia die een thuiszitter doorloopt bij zijn of haar pogingen een plek in het onderwijs te vinden. Pas in een laat stadium worden de duidingselementen van het KiF-model gebruikt. Een gevolg van deze aanpak is dat goed zicht ontstaat op de gebeurtenissen, maar dat de rol die het KiF-model kan vervullen met een koppeling aan een database veel minder uit de verf komt. Waar mogelijk gebruik ik correspondentie.

De leerling

Wouter is een jongen van 15 jaar. Alhoewel hij op 16 oktober geboren is, wordt besloten hem vervroegd te laten doorstromen van de onderbouw po naar een plus-groep in de middenbouw.¹In 2003 zijn de ouders gescheiden. Wouter en zijn zus Esmee (nu 13) komen bij moeder te wonen. Door problemen met de stiefvader willen de kinderen soms na een weekend bij vader niet meer naar moeder. In 2007 zijn de kinderen gedurende twee weken in crisisopvang omdat vader meegaat in de wens van de kinderen, moeder de politie ten tweede male inschakelt, maar terugbrengenaar moeder naar inschatting van de politie dit keer kennelijk niet tot de mogelijkheden behoorde. In februari 2011 gaat Wouter bij zijn vader wonen. De rechter bevestigt de beslissing van Wouter later dat jaar. Esmee blijft bij moeder.

In 2004 wordt een psychomotorisch onderzoek gedaan, “een kwetsbare jongen” vat de bevindingen aardig samen. In 2006/2007 wordt speltherapie gegeven. Die wordt voortijdig gestaakt omdat het een-op-een was gericht terwijl Wouter problemen had in groepen. In 2008 en 2009 was er een ondertoezichtstelling en zorgde de gezinsvoogd voor de communicatie tussen de ouders; een resultaat van de crisisopvang. In 2010 werd een psychologisch onderzoek uitgevoerd waaruit een REC-4 indicatie volgt wegens aandachtsproblematiek en een stoornis in het autistisch spectrum. In 2011 volgt een psychologisch-didactisch onderzoek. In 2012 wordt op advies van de onderwijsconsulent een leerbaarheidsonderzoek gestart.

Wouter gaat van het basisonderwijs naar het VMBO-T, hij doubleert in het eerste jaar. Bij aanvang van het tweede leerjaar gaat hij naar een REC-school. Hij haalt dat jaar, toch wordt een andere school geadviseerd. De overstap wordt gemaakt. Over deze laatste twee scholen schrijft Wouter later in onze verhaalomgeving:

Ik zat eerst op de [naam school A].Leerlingen gooiden met tafels, waren agressief enzovoort. De leraren waren soms zelfs bang van de leerlingen.

Daarna moest ik naar het [naam school B].De kinderen daar zijn heel erg kinderachtig, ze huilen als ze niet voorin in de auto mogen enzovoort, ook moeten kinderen daar als ze niet luisteren in de hoek zitten/staan en als ze dan nog niet luisteren moeten ze naar de achtervang. Ook slikt iedereen daar medicatie, en vinden ze het vreemd dat ik geen medicatie slik.[naam school B] doet mij denken aan de basisschool (groep 5/6). Ze moeten daar "juffrouw" zeggen.

Wouter besluit niet meer naar die school te gaan. Nadat Leerplicht is ingeschakeld, haalt vader er een onderwijsconsulent bij. De onderwijsconsulent adviseert een leerbaarheidsonderzoek. De onderzoeker schrijft in de inleiding van zijn conceptverslag over Wouter:

Wouter is een aardige en vriendelijke jongeman welke leerling is van het [naam]college te [stad]. Begin dit schooljaar startte hij op deze school doch was slechts 2 dagen fysiek aanwezig.² Sinds een tijd volgt hij praktijkvakken vanuit een dagbestedingsmogelijkheid van [naam] en maakt hij schoolwerk thuis wat hij laat controleren op het [naam] college.

¹AvB: nu kan Wouter niet naar de vavo komend schooljaar omdat hij niet voor 1 oktober 16 jaar is.

²AvB: de reden waarom Wouter al na twee dagen zijn conclusie kon trekken is interessant, zo zal onder blijken.

De gesprekken welke ik had met de diverse betrokkenen verliepen in een goede sfeer. Ik wil allen daarvoor dank zeggen.

De vader is het eens met deze inleiding, die komt in de definitieve versie terug. Maar vader is het niet eens met de analyse en conclusies. Hij en een bevriend docent hebben tal van opmerkingen bij het concept. Het hoofdbezwaar is dat het thuiszitten in verband wordt gebracht met psychiatrische problematiek en de gezinsgeschiedenis en veel te weinig met de schoolsituatie. Het niveau waarop het onderwijs wordt aangeboden op school B is gericht op VMBO-KBL blijkens het kerndocument (of handelingsplan) dat is gebaseerd op het concept leerbaarheidsonderzoek. Vader doet zijn verhaal in onze eerste digitale omgeving. Na uitgebreid met vader gesproken te hebben besluit Van Breemen tot betrokken veldwerk. Met een HAVO-4-tekstverklaring in de tas gaat hij op huisbezoek. Wouter maakt de toets in 40 van de toegestane 100 minuten. Van den Brand, eerstegraads docente Nederlands, kijkt de toets na. Wouter, die formeel onderwijs heeft genoten tot en met VMBO leerjaar 2 en de stof voor deze toets niet bestudeerd heeft, haalt een 6,2 bij een klasgemiddelde van 6,5 in de HAVO-4-klas van Van den Brand.³ Achtereenvolgens zal Van Breemen betrokken zijn bij communicatie over het definitieve leerbaarheidsonderzoek (De onderwijsconsulent 1), de mogelijkheid lessen te volgen op school met naam B (De school) en communicatie over het vinden van een passende school (De onderwijsconsulent 2).

De onderwijsconsulent 1; de bespreking van het concept leerbaarheidsonderzoek

De onderwijsconsulent eist van ouders zich vast te leggen op acceptatie van de resultaten van een leerbaarheidsonderzoek voorafgaand aan de uitkomst van het onderzoek. Dit blijkt ook uit andere verhalen waarin deze consulent voorkomt. Kennelijk geldt dit accepteren al voor het stadium conceptverslag, want de onderwijsconsulent staat toe dat gesproken wordt over onjuistheden in het conceptverslag, maar slechts dan wanneer het feitelijke onjuistheden betreft. Dit zet al gelijk het overleg onder druk terwijl er een grote tegenstelling is, die voor een belangrijk deel te verklaren is uit het feit dat in het verslag de verklaring voor de leerproblemen vooral wordt gezocht in de gevolgen van de moeizame scheiding. Hieronder het verslag van Van Breemen van de bijeenkomst waarin het concept besproken werd. In vet de aanvullingen van de consulent, het commentaar onderaan is onderdeel van het verslag. In de aanbiedingsmail was geschreven:

“Heren, (Aangezien ik heb begrepen dat moeder heeft meebetaald aan dit onderzoek, stuur ik ook haar het aangehechte bestand toe, zodat ze kan zien wat er met haar geld ten behoeve van haar zoon is gedaan.)”⁴

Het verslag:

Het liep aanvankelijk stroef. [onderwijsconsulent] en [onderzoeker] dreigden op te stappen. Ze meenden dat de zaken die door ons aan de orde werden gesteld niet vallen in de rubriek: feitelijke onjuistheden. Wat beide heren bedoelden met feitelijke onjuistheden is niet duidelijk geworden. **[Onderwijsconsulent] wilde het overleg beëindigen vanwege de vijandige benadering door de heer Van Breemen .**

Van Breemen stelde zich op het standpunt dat het [om] onjuistheden gaat van de voorgestelde zaak ten opzichte van de feiten. Na veel gesteggel over en weer kwam naar aanleiding van een vraag naar de inhoud en de feitelijke grondslag voor de bewering “... ,hij (de zoon:AvB) interpreteert de zaken anders”, de [onderzoeker] te spreken over de uitgangspunten die hij hanteerde bij zijn onderzoek, Van Breemen schreef mee, hij noteerde:

³ AvB: Beide gegevens zijn relevant omdat in onderzoekverslagen staat dat Wouter op HAVO-niveau scoort behalve voor woordbegrip (VWO) en voor tekstverklaren (LWOO). Bovendien zou hij traag zijn. De score op de tekstverklaring diskwalificeert overigens m.i. de eerdere onderzoeksresultaten niet. Eerder bevat het een aanwijzing voor de dynamiek in de cognitieve ontwikkeling van bovengemiddeld functionerende leerlingen met kenmerken van autisme. Een woord roept een betekenis op. Maar voor een tekstverklaring moet de leerling zich verplaatsen in de gedachtegang van de tekst. Dat zit wat later in de ontwikkeling. De traagheid bij de test kan gemakkelijk een gevolg zijn van faalangst in het bewustzijn van het belang van het onderzoek in termen van consequenties.

⁴ AvB: Toen ik met moeder in contact probeerde te komen bleek de scheiding daarbij een hindernis. Toen deze was geslecht, verdwenen de relationele tegenstellingen uit de gesprekken over Wouter. Dat contact met moeder mogelijk moest zijn, leidde ik af uit de vrijheid waarmee Wouter en Esmee al pendelden tussen de beide ouderlijke huizen.

1. Welke functies maken schoolgang voor Wouter weer mogelijk.
2. Mijn uitgangspunt is dat er aan informatie van de school niet wordt getwijfeld.

Van Breemen vroeg daarop of [onderzoeker] met Wouter had gesproken. Ja, was daarop het antwoord. Wat zo vroeg Van Breemen vervolgens had Wouter te vertellen over zijn ervaringen op de laatste twee scholen? [onderzoeker] liet daarop weten niet meer te weten wat Wouter had gezegd. Daarvoor zou hij zijn aantekeningen moeten raadplegen. Van Breemen noemde dit een kwalijke zaak, bekeken vanuit het doel van het onderzoek. Hij las de zinnen op, keerde zich naar de Onderwijsconsulent+ en zei tegen hem: Als het tot een proces komt, zal ik u laten oproepen om onder ede te getuigen dat de zaken zich afspeelden zoals boven geschetst. Hij voegde hieraan toe, ik ben benieuwd of u meeneed gaat plegen.

Daarna werd het gesprek constructiever, maar tot andere resultaten dan de mededeling dat wij een aangepast verslag uiterlijk op vrijdag a.s. zouden ontvangen, heeft dit niet geleid.

[onderwijsconsulent] verzocht [onderzoeker] na te gaan of hij op basis van zijn bevindingen in zijn rapport (naast het corrigeren van een feitelijke onjuistheid) kan opnemen dat Wouter een “lesgroep “ nodig heeft waarin acting-out minimaal voorkomt en dat het niveau van schools functioneren van Wouter de komende periode middels specifieke methoden (welke ?) in kaart gebracht dient te worden.

[consulent] stelde voor dat het aangepaste rapport vrijdag 1 februari 2013 beschikbaar is.

Aangezien geen gedragsvoornemens volgden uit deze verdere bespreking, laat ik de details achterwege.

Commentaar van Van Breemen naar aanleiding van bovenstaand verslag: dat valt ook niet te verwachten want voor de onderwijsconsulent is het verslag van [onderzoeker] net zo onaantastbaar als de schoolinformatie is voor de maker van het leerbaarheidsrapport.

Reactie van [consulent] op dit commentaar : Ik heb inderdaad vertrouwen in de deskundigheid van de [onderzoeker] ten aanzien van het leerbaarheidsonderzoek. Als de [vader] dit vertrouwen niet heeft staat het hem vrij om contra-expertise vragen.⁵

De onderwijsconsulent trok zich daarop terug uit de zaak wegens gebrek aan vertrouwen. Hij heeft niet geïnformeerd of er behoefte was aan een vervanger. De onderzoeker was zichtbaar verlegen door zijn gebrek aan parate kennis over de ervaring van de leerling. We hadden het geluk een integere onderzoeker te treffen. Zijn mening zoals opgeschreven door de onderzoeker van de raad van kinderbescherming lijkt mij de meest aangewezen tekst om efficiënt de prioriteiten die hij legt in zijn definitieve onderzoekverslag te achterhalen, van een mogelijke noodzaak tot dagklinische behandeling is geen sprake meer. De nadruk is verplaatst van psychiatrische problemen naar autisme, informatieverwerkingsproblematiek en leeromstandigheden:

Een jaar geleden werd bij Wouter de klassieke vorm van autisme gediagnosticeerd door een psychiater.⁶ Via een REC 4 indicatie werd Wouter begin van dit schooljaar op het [naam] college geplaatst. Hij is daar ‘uitgevallen’, vandaar het leerbaarheidsonderzoek. In 2011 werd Wouter getest en bleek hij (behalve bij begrijpend lezen) op HAVO niveau te zitten. Uitgezocht moet worden wat hiervan de oorzaak is, zodat zijn niveau nauwkeurig bepaald kan worden.[...] Men moet hem niet bevoogdend benaderen maar prikkelen en stimuleren en uitleg geven. Redengevende uitleg werkt goed bij hem.

[...] Wouter wil graag naar school en leren (al is de weg anders dan men in het algemeen heeft uitgestippeld) en Wouters vader is aan het vechten voor een goede onderwijsplek waar zijn zoon zich kan ontwikkelen. Hulp in deze fase zal eruit moeten bestaan om te testen op welk leerniveau wouter precies zit. Hierbij let het heel nauw hoe de testomgeving is omdat dit van grote invloed is op de resultaten en daardoor op de uitslag. Een test zou bv. via het IVIO (wereldschool) kunnen gebeuren. In dat onderzoek kan ook bepaald worden volgens welke leermethodes Wouter het beste kan leren/ zich kan ontwikkelen.

Daarna kan uitgezocht worden welke school/ leeromgeving bij hem past.

Kortom: [onderzoeker] pleit voor z.s.m. onderwijs voor Wouter onder optimale condities. Eerst niveaubepaling, dan de leermethode(s) bepalen en vervolgens kijken waar Wouter terecht kan.

Uit de verschillen tussen het concept en het definitieve verslag blijkt duidelijk dat de onderzoeker nogmaals goed naar de zaak heeft gekeken. Bij het aanbieden van het verslag aan vader schrijft hij:

⁵ AvB: Contra-expertise staat haaks op de eis tot acceptatie van de resultaten door ouders! Dit is niet-consistent.

⁶ AvB: Als er al sprake is van autisme, dan zeer beslist niet de klassieke vorm, hooguit de Eindhoven-variant in een nog nader te bepalen mate.

Nu de onderwijsconsulent gestopt is met de ondersteuning van [vader] en Wouter, is aan de [vader] om een afspraak te maken met school, leerplichtambtenaar en anderen om het verslag te gaan bespreken en aan te geven onder welke condities dit gesprek moet plaatsvinden.

De school

Al eerder stuurde de vader het concept leerbaarheidsonderzoek met zijn aantekeningen door naar de school. Hij dacht daarmee het traject te verkorten en zijn zoon sneller op school te krijgen. De school reageert voortvarend op het concept met een kerndocument dat rekening houdt met de bevindingen in het concept-onderzoekverslag, maar niet met de opmerkingen van vader daarbij. Evenmin wordt rekening gehouden met de mening van Wouter die het opleidingsniveau VMBO-KBL te laag vindt.⁷ Beiden zijn het oneens met de kenschets van Wouter in het Kerndocument:

...een jongen met een stoornis op de kinderleeftijd of in de adolescentie NAO (Niet Anderszins Omschreven).. is angstig .. heeft moeite met integreren ... kan moeilijk afstemmen in sociale situaties ... aandachtsproblemen .. zelfbeeld moet versterkt .. heeft steun nodig op didactisch en sociaal-emotioneel gebied ... zonder deze begeleiding zal hij waarschijnlijk niet zelfstandig binnen een vervolgopleiding kunnen functioneren. Aanpak conform handelingswijzer PDD-NOS en handelingswijzer ADHD.

Deze kenschets is wellicht verdedigbaar op grond van de onderzoeksrapporten in 2010 en 2011 en past bij het concept-leerbaarheidsonderzoek. Tegelijk is overduidelijk dat geen relatie is gelegd met het functioneren van Wouter tijdens het leren. Verderop in het kerndocument worden de zogeheten bevorderende factoren genoemd bij de kenschets van de onderwijsrelevante beginsituatie:

rustige jongen, enthousiast, goed gevoel voor eigenwaarde, behulpzaam, zelfredzaam, praat enthousiast over zijn dieren en zijn hobby achtbanen, technisch, van goede wil, kan goed werken als de structuur helder is, verbaal sterk, snel instructiebegrip.

Merk op dat de bevorderende factoren niet terug te vinden zijn in de kenschets van Wouter. Van de belemmerende factoren zal ik er drie noemen waar ik later op terugkom: Wouter heeft volgens het kerndocument een onrealistisch zelfbeeld, moeite met oorzaak-gevolgrelaties en geeft snel op.

Er volgden drie gesprekken met school. Van elk gesprek is een verslag gemaakt. Tijdens die gesprekken waren steeds aanwezig: Wouter, vader, de afdelingsleider, de orthopedagoog, de leerplichtambtenaar en Van Breemen. Bij het eerste gesprek was bovendien De Kramer als onderzoeker aanwezig omdat Van Breemen als aan de ouder vertrouwd persoon aanwezig was. Haar taak was om een antropologische observatieverslag te schrijven. Omdat Van Breemen bij de vervolggesprekken slechts als toehoorder aanwezig mocht zijn, heeft hij van die bijeenkomsten een inhoudelijk verslag gemaakt. Bij de laatste bijeenkomst was de directeur van de Wereldschool (IVIO) aanwezig omdat, alhoewel de school een HAVO-afdeling heeft, die route voor Wouter daar geblokkeerd was door een opmerking van de afdelingsleider: "Daar [HAVO] gaat het niet anders." Bij geen van de bijeenkomsten was een leerkracht aanwezig.

De school, dat wil zeggen de afdelingsleider en de orthopedagoog, zagen geen reden om het kerndocument aan te passen naar aanleiding van de ingrijpende wijzigingen in het leerbaarheidsonderzoek en het overleg dat daarop volgde. Het voldeed volgens hen nog steeds aan genoeg van de gestelde voorwaarden. De volgende zinsnede uit het leerbaarheidsonderzoek is de enige die door schoolmedewerkers tijdens de gesprekken is aangehaald:

Een belangrijk doel hierbij zou kunnen zijn het bevorderen van probleemoplossend handelen. Het helpen ontwikkelen van probleemoplossend handelen en ontwikkeling van zelfbewustzijn en sociaal bewustzijn vindt echter veelal plaats in een dagklinische-of klinische setting. M.a.w. een grote en belangrijke mate aan inslijpen, continuïteit en herhaling is nodig om generalisatie naar de praktijk van alledag mogelijk te maken.

⁷ AvB: Wouter is erg geïnteresseerd in achtbanen. Hij bezoekt ze graag en is jong lid van een interessegroepje waarin ook de technische aspecten worden besproken. Navraag leert dat begrippen als snelheid, versnelling, weerstand, g-kracht, e.d. hem bekend zijn; hij kan berekeningen maken, maar dat heb ik niet getoetst. Evenmin als zijn kennis van schakelsystemen. Zijn woordenschat is uitstekend, zijn taalgebruik zorgvuldig. Hij is in formele situaties erg beknopt en to the point met zijn antwoorden.

De bron voor deze opvatting is de periode van de moeilijkheden tussen de ouders en met de stiefvader. Een periode van plotselinge veranderingen in het leven van Wouter, die mogelijk door de ASS-kenmerken extra hard aankwamen, maar nu een plaats hebben gekregen. Het eindbod van school was de 'oude' groep met VMBO-T-materiaal zonder inzet van IVIO-docenten.

Vader en vertrouwd persoon wilden HAVO-lesmateriaal met IVIO enop termijn liefst in een groep leerlingen met passend niveau. HAVO-materiaal omdat die dieper op de stof ingaat en daardoor meer structuur biedt in het informatieaanbod dan VMBO-T-materiaal. Bovendien hebben de lokale docenten een po-bevoegdheid, terwijl leerlingen met een a-typische manier van informatieverwerking, en dus ook Wouter, juist behoefte hebben aan hooggeschoolde vakdocenten, die inhoudelijk boven het niveau staan van de leermiddelen in plaats van ervan afhankelijk te zijn.⁸ Het IVIO had de voorkeur omdat de aansluiting met het jaarlaagsysteem in Wouters geval inmiddels niet mogelijk is zonder overbruggingstraject en het IVIO zich aan het ontwikkelen is tot landelijk expertisecentrum in de MIEP IS ZIEK-constructies.

Het voert te ver in detail de bijeenkomsten te volgen. We volstaan met de scores op KiF, zie. Van Breemen haalde, in het kader van het verslag, per mail scores op. Twee vragen stelde hij bij die gelegenheid. Omdat ze, in combinatie met het uitlichten van de dagklinische behandeling, zowel licht werpen op de score van school in de VAS-leerlingenkenmerken als in de VAS- schoolkenmerken. In vet de reactie van school.

Beste mensen,

Aangehecht het verslag dat ik maakte van de bijeenkomst op 25 februari.⁹

Ik ontving geen scores op de driehoeken van de zijde van school, vandaar dat ik mijn inschatting geef van die scores. Ik hoor het wel als er andere inzichten bestaan. Verneem ik niets, dan ga ik ervan uit dat [naam afdelingsleider] en [naam orthopedagoog] het eens zijn met mijn indruk:

School scoort bij kindkenmerken in de linker driehoek op sociaal (psychiatrisch), wij scoren Wouter (ASS) bij informatie. **Wij scoren Wouter op deze driehoek tussen informatie en sociaal in. Beide domeinen zijn van toepassing.**

School scoort zichzelf in de driehoek rechts waarschijnlijk op A balanced approach, wij scoren de school op protocols must be uphelded, slechts vanuit dat perspectief wordt naar de kindkenmerken gekeken. **Wij vinden dat school A balanced approach scoort.**

Geen wonder dat in de bovenste driehoek de punt verspringt tussen de hoekpunten samenwerken en conflict, zonder bij doelgericht uit te komen.

Mij lijkt een doelgerichte aanpak pas mogelijk nadat deze verschillen in scores zijn opgehelderd.

Tenslotte twee vragen (uit een hele verzameling die ik heb) aan [naam afdelingsleider] en [naam orthopedagoog] naar aanleiding van het kerndocument (naast de vraag naar het budget, gesteld in het verslag).

1. Er wordt bij algemene kenmerken van de leerling gesteld dat Wouter moeite heeft met oorzaak-gevolgrelaties. Ik verneem graag de ervaringsgrondslag voor deze conclusie. Op basis van welke ervaringen met Wouter wordt dit statement opgenomen in het kerndocument? Gegeven het centrale belang van oorzaak-gevolg relaties in ons functioneren lijkt mij dit een kwestie die bewijslast nodig heeft of anders niet gedaan moet worden.

Er is niet gevraagd om dit met voorbeelden toe te lichten. Wij hebben gezien dat Wouter keuzes maakt en de gevolgen daarvan moeilijk kan overzien.

2. Er worden in het kerndocument punten gegeven voor de verschillende vakken. Toch wordt aan het eind gesteld dat het moeilijk is inzichtelijk te maken in hoeverre Wouter zich de stof heeft eigengemaakt. Begrijp ik hiermee goed dat die punten geen enkele status hebben? Men zou toch minimaal verwachten: een punt en het aantal maanden dat voorsprong of achterstand bestaat ten opzichte van het jaarlaagsysteem voor de betreffende opleiding.

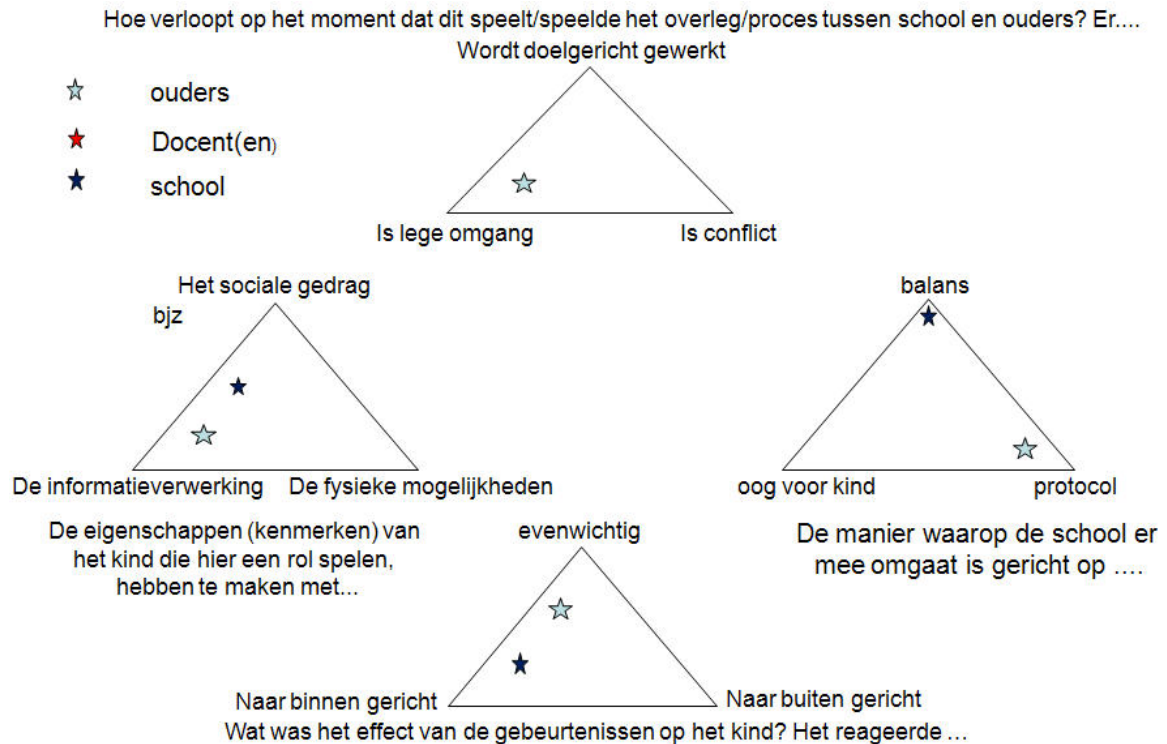
⁸ Dus zelfs liever eerstegraadsdocenten dan tweedegraads, die in de reguliere onderbouw het wettelijk minimum zijn qua bevoegdheid. Waarom is in speciaal onderwijs een po-bevoegdheid (derdegraads) wel voldoende?

⁹ Dit was de tweede bijeenkomst.

Wouter heeft een paar toetsen gemaakt. Deze punten staan vermeld. Zoals in het Kerndocument is opgenomen, kwam Wouter zijn afspraken niet voldoende na om een goed beeld weg te kunnen zetten van zijn prestaties.

Met vriendelijke groet,

Auke van Breemen

Figuur 1 De scores voor Wouter

Verschillen van inzicht zullen zich in de regel als verschil in score manifesteren in een VAS. Zo ook in deze casus. Wat betreft het effect van de gebeurtenissen op de leerling oordeelt vader dat het gedrag weloverwogen is, ook het wegblijven van school. De vertegenwoordigers van school zien een leerling die in zijn schulp is gekropen. Voor de hand liggend zou zijn beiden te vragen naar gebeurtenissen die het oordeel steunen. Qua leerlingkenmerken scorende schoolvertegenwoordigers Wouter tussen sociaal en informatie in. Vader scoort dichterbij informatie. Op de vorige, ruwe school kon Wouter zich sociaal redelijk handhaven. Hier ligt de grondslag tussen de twist over de nadruk die dient gelegd: op het leren of op de zorg? Het oordeel over de wijze waarop de school met de leerling omgaat is tegengesteld. Vader oordeelt dat er geen rekening wordt gehouden met de mening van Wouter, het protocol regeert. De school meent van wel, getuige de score op gebalanceerd. Het vraagstuk waarom de school er niet in is geslaagd met haar gebalanceerde aanpak Wouter binnen boord te houden is daarmee niet opgelost. Was er sprake van een lege omgang tijdens al die besprekingen of werd er doelgericht gewerkt door beide partijen? Vader oordeelt het eerste. De schoolvertegenwoordigers is niet naar een score gevraagd. De school weigerde na Van Breemens reactie op bovenstaande antwoorden van school verdere medewerking en viel weg uit dit proces *leerling-school->leerresultaat*.

Over de antwoorden op de twee vragen die werden toegevoegd, merkt Van Breemen hier het volgende op:

vraag 1. Oorzaak-gevolg relaties

- a. Allereerst de droge opmerking dat het antwoord vader noch vertrouwde persoon in staat stelt met Wouter op een zinvolle wijze te communiceren over het veronderstelde defect in zijn omgang met oorzaak-gevolg relaties. Terwijl toch juist dat doel zou moeten zijn,

althans als de bewering zelf serieus wordt genomen door de afdelingsleider en de orthopedagoog.

- b. De eerste zin “**Er is niet gevraagd om dit met voorbeelden toe te lichten.**” Is tekenend voor de mate van professionaliteit waarmee van schoolzijde over het voorliggende probleem, t.w. de schoolgang van Wouter in een voor hem geschikte omgeving, gedacht wordt. Immers, zelfs als ouders niet expliciet naar voorbeelden vragen zouden professionals moeten begrijpen dat het geven van voorbeelden die ouders helpt bij het begrijpen van het oordeel dat wordt geveld.
- c. Aan b. kan nog worden toegevoegd dat de bewering “**Er is niet gevraagd om dit met voorbeelden toe te lichten.**” niet juist is. Van Breemen schreef immers “*Op basis van welke ervaringen met Wouter wordt dit statement opgenomen in het kerndocument?*” Dat is niet een vraag naar de soort van ervaring (zien), maar naar de inhoud van verschillende voor de conclusie relevante ervaringen. In de volksmond worden dat ook wel voorbeelden genoemd. Ook hier blijkt dat kennelijk de school niet concreet communiceert met de ouders. Dat scheidt geen vertrouwen in school, terwijl het anderzijds het vertrouwen in de juistheid van Wouters weigering terug te gaan naar de vmbo kbl groep die voor hem is voorzien doet groeien: in zo’n kinderachtige omgeving waar een concrete vraag van een niet informatief antwoord wordt voorzien hoort deze bezonnen jongen, die ook blijkens het onderzoek van de leerbaarheidsonderzoeker juist baat heeft bij een redegevende aanpak, niet thuis.
- d. Dan de tweede zin “**Wij hebben gezien dat Wouter keuzes maakt en de gevolgen daarvan moeilijk kan overzien.**” In het midden blijft, welke keuzen er door Wouter zijn gemaakt, welke gevolgen beoogd waren en welke onvoorziene gevolgen zijn opgetreden. Dit is daarom een volstrekt lege bewering, die slechts als functie heeft stemming te maken tegen Wouter, hem in een negatief daglicht te stellen en hem te portretteren als volstrekt ongericht of dagkliniek behoeftig. Is dat een gunstig klimaat voor een leerling?
- e. Aan d. kan nog worden toegevoegd dat de bewering over Wouter en zijn moeite met oorzaak –gevolg relaties kan worden teruggevoerd naar het onderzoek waarin ASS werd geconstateerd, een diagnose die overigens in het kerndocument van school ontbreekt, terwijl er wel staat DSM IV 313.9 NAO, een label dat eerder werd opgeplakt, maar zijn geldigheid heeft verloren door het latere onderzoek. De aanleiding voor de observatie inzake oorzakelijkheidrelaties was Wouters reactie op een tekening. Op de tekening een huis met een kapot raam en buiten een man die een kind bij de lurven pakt. De begeleidende vraag was: wat zie je? Wouter beschreef wat hij zag, hij ging niet speculeren over dat wat hij niet zag. Volkomen terecht want oorzakelijke verbanden kun je niet van een dergelijke afbeelding aflezen zonder speculatie. In plaats van de conclusie “problemen met oorzaak-gevolg relaties” was de conclusie “ziet zuiver het verschil tussen oorzakelijke verbanden en de schijn van een oorzakelijk verband” beter op zijn plaats. Dit overigens is precies de reden waarom in de beveiligingsbranche een ASS indicatie eerder een pre is dan een nadeel; ze springen namelijk niet snel naar onverantwoorde conclusies, maar nemen detail en nuance waar. Dat wil bij zogeheten normale mensen nogal eens anders zijn afgeregeld.
- f. Dit alles laat nog onverlet dat het ‘niet overzien van consequenties van gemaakte keuzen’ iets geheel anders is dan ‘moeite hebben met oorzaak – gevolg relaties’.

vraag 2. Stand van de leervorderingen

- a. Geconstateerd kan worden dat er geen opheldering kwam over de stand van Wouters studie in termen van punten en maanden achterstand.
- b. Het is onzin om te beweren dat inzicht in de stand van de studie van Wouter niet gegeven kan worden. Tenzij de school wel heel erg nalatig is in het bijhouden van haar leerlingvolgsysteem of een ondeugdelijk toetsysteematiek hanteert. Immers, hoe weinig ook gedaan is, het kan afgevinkt worden op de leerlijn die voor een leerling is voorzien.

De vraag of er voldoende rekening is gehouden met de leerlingkenmerken kan verder uitgediept worden. Vooral in de beginperiode was er geregeld sprake van HAVO, blijktens het leerplichtdossier. Navraag bij vader leerde het volgende:

Auke,

Ik hoorde net van Wouter hoe dat is gegaan op maandag 24 september [2012]:

Wouter wilde [naam afdelingsleider] spreken, hij wilde namelijk niet meer de klas in waarin hij op dat moment zat. Omdat deze niet aanwezig was, bleef Wouter wachten in de hal, bij de receptie. [naam (directeur)] wandelde langs en informeerde Wouter waarom hij daar zat. Wouter deed zijn verhaal. Vervolgens vroeg hij Wouter mee te gaan naar zijn kantoor. Hier heeft hij met Wouter 2 lijsten doorgelopen (hangen bij [naam] aan de muur) met een aantal vragen. de conclusie van [naam] was: jij past hier inderdaad niet op deze school. Wouter gaf toen aan dat hij graag naar HAVO wilde. vervolgens zei [naam] naar Wouter: kom maar mee, laat ik je de HAVO klas en ook de VMBO-t klas zien. Daarna is Wouter naar huis gegaan.

[Vader]

Wouter wilde niet meer naar zijn klas nadat hij zich op het uitje naar de speeltuin op het bankje, gezeten naast zijn juf, had zitten verbazen over het gedrag van zijn klasgenoten. Hij zette na deze rondleiding zijn zinnen op HAVO. Hij werd bevestigd in zijn zelfbeeld door de tekstverklaringstoets.

De onderwijsconsulent 2

Na de teleurstelling op school-B hadden vader en de aan vader vertrouwde persoon een gesprek met de directeur van de onderwijsconsulenten en een tweede onderwijsconsulent. Het resultaat van dit gesprek kan helder gepresenteerd worden omdat we per mail bericht kregen:

Verzonden: dinsdag 19 maart 2013 12:59

Beste heren [naam vader] en Breemen,

Na overleg hebben onderwijsconsulent [naam] en ik het volgende traject afgesproken: we gaan proberen om voor Wouter vanaf heden tot aan de zomervakantie onderwijs te regelen in de vorm van IVIO-modules op havoniveau. Wouter kan zodoende laten zien of hij havoniveau aankan (niveaubepaling). [naam consulent] zoekt ondertussen naar een passende onderwijsplek voor Willem op een passend niveau, waarbij ook gekeken wordt naar de schoolse vaardigheden die Wouter daarvoor nodig heeft. Er wordt naar gestreefd om hem dan per begin volgend schooljaar op deze nieuwe school te plaatsen. Het traject met IVIO zou dan dus worden aangegaan voor de periode tot aan het einde van het huidige schooljaar. De inspecteur bijzondere opdrachten (Onderwijsinspectie) is bereid aan deze constructie zijn medewerking te verlenen en heeft aangegeven er direct mee aan de slag te gaan.

U kunt deze mail ter informatie doorsturen naar Leerplicht i.v.m. de zitting van aanstaande vrijdag.

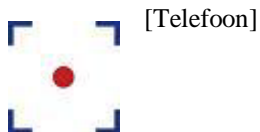
Ik vertrouw erop dat ik u hiermee voldoende geïnformeerd heb. Onderwijsconsulent [naam] zal de verdere contacten met u onderhouden en met mij overleggen indien zij dat nodig acht.

Naam

Directeur

Bureau Onderwijsconsulenten/SOSO

[Postadres]

Dat gaf goede moed. Nadat bleek dat dit niet betekende dat de volgende week de boeken en lesbrieven aan zouden komen, vonden we in Esmee, de zus van Wouter, een montere gymnasium-2-leerling in een plusklas, waarvan je kunt zeggen *Taal is echt haar ding*, een uitstekende persoon voor bijles Nederlandse grammatica en wiskunde. Bij vader en moeder werd door broer en zus gewerkt op

dagelijkse basis. Toen de IVIO-constructie almaar niet werd gefaciliteerd, is de bijles een stille dood gestorven; zo wil je de relatie tussen broer en zus niet langdurig belasten. Tenslotte bleek dat de school waarop Wouter was ingeschreven niet wilde betalen voor twee vakken bij het IVIO. En een nieuwe school was er nog niet. (poortschoolconstructie)

Intussen kwam er een lijstje met scholen waarvan één al met het IVIO samenwerkt. Die zou geprobeerd worden. De onderwijsconsulent legde het contact. Daarop volgde een tijd niets. Daarna verzoeken om aanvullende informatie, met name de oude onderzoekverslagen. Vader had de samenvatting van het leerbaarheidsonderzoek voor de Raad van de Kinderbescherming gestuurd omdat de meest recente samenvatting van een specialist zijns inziens een adequaat beeld geeft van de actuele situatie. Pas op 10 juni, zo'n 3 maanden na de beslissing van de inspecteur, volgde een gesprek op de potentieel nieuwe school. Het IVIO dat op basis van leermiddelen het beginniveau zou bepalen tijdens het nog lopende schooljaar was inmiddels geheel uit zicht, zo kort voor de vakantie. Bij het gesprek waren aanwezig Wouter, vader, een orthopedagoog en afdelingsleider, de onderwijsconsulent en Van Breemen als aan de ouder vertrouwd persoon. Van het IVIO was niemand uitgenodigd en een docent was evenmin aanwezig.

Toen Van Breemen ernaar vroeg, bleek dat men op school niets afwist van de voorgenomen poortschoolconstructie. De consulent moest ter plekke uitleg geven. Vader werd verweten dat hij niet het gehele dossier had overhandigd. Verder werd er gesproken over de noodzaak van een behandelprogramma voor vader en zoon. Bovendien zou zeer beslist niet met het IVIO begonnen worden en al evenmin op HAVO-niveau. Vader verliet tussentijds het gesprek om zijn gemoed een tijdje te laten bedaren. Het eind van het liedje was dat de onderwijsconsulent nogmaals zou proberen een gesprek te regelen. Dat kon wat school betrof maar dan moesten vader, moeder en Wouter alleen komen. De aan vader vertrouwd persoon mocht niet mee. Hij kwam met verhalen over anderen en relativeerde de waarde van wisc-testen. Vader liet Wouter zelf beslissen. Wouter weet dat moeder liever niet op deze wijze betrokken is, hij kent zijn beperkingen op dit gebied en hij heeft vertrouwen in Van Breemen. Hij besluit niet akkoord te gaan met een bijeenkomst zonder vertrouwd persoon.

Vader schrijft hierover aan de onderwijsconsulent:

Verzonden: woensdag 19 juni 2013 22:01

Het is naar mijn mening jammer, dat er door Het [naamschool] een verkeerde start is gemaakt. Deze start herinnert Wouter aan eerdere situaties. Sterker nog, [naam] van [naamschool] bevestigde dit zelfs aan Wouter, dat het hier op school niet anders was. Als er iemand van het IVIO bij had gezeten, hadden we een betere insteek kunnen hebben en hadden we gericht kunnen praten over hetgeen waar het om gaat. Per slot zijn zij de partij die het leren aanstuurt.

Vader stelt tevens de onderwijsconsulent voor de tweede keer twee vragen omdat het zonde is dat de beslissing van de inspecteur zonder gevolgen is gebleven.

Verzonden: donderdag 27 juni 2013 17:13

Beste [naam consulent],

Dit schiet zo niet op. Ik vraag niet naar wat je gedaan hebt. Ik vraag naar wat je hebt nagelaten en naar de redenen daarvoor. Hierbij gaat het om twee vragen:

1. Waarom niet van meet af helder met het [naam school] de IVIO optie gecommuniceerd?
2. Waarom niet bij aanvang verteld met het [naam school] de instap op HAVO niveau gecommuniceerd?

Graag alsnog antwoord op deze vragen.

[naam vader]

Hij krijgt het volgende antwoord:

Sent: Friday, June 28, 2013 10:38 AM

Via de site van het [naam school] is te lezen dat zij samen werken met het IVIO.
[info die de school traceerbaar maakt; gewist AvB]

Tijdens het eerste gesprek heeft de school verteld dat zij de onderwijs gegevens van Wouter nodig hebben om een eerste insteek en aansluiting te vinden bij zijn onderwijs. Er kan vervolgens als hij lessen gevolgd heeft, zicht komen op het niveau wat voor hem wenselijk is.

Vanuit mijn perspectief gezien biedt [naam school] dus de verschillende antwoorden en mogelijkheden die wenselijk zijn.

Vanuit het onderzoek leerbaarheid wordt o.a. het volgende beschreven:

de noodzakelijke leersituatie

startpunt voor een nieuwe leersituatie is vertrouwen vanuit leerling en ouders in de onderwijssituatie en een actieve inzet om plaatsing tot een succes te maken. Voorts dient er acceptatie te zijn voor het feit dat de school de regie heeft in het onderwijsleerproces, waarbij Wouter in meer of mindere mate de regisseur wordt van zijn eigen leerproces, maar altijd dusdanig dat de school de eindregie heeft.

Dit is mijn voorlopige antwoord.

Voor een afspraak met [naam school] kunnen jullie zelf contact opnemen met mevr van Dijn. een optie is komende dinsdagmiddag en volgende week vrijdag.

Ik ben verder niet meer bereikbaar van af deze middag en in de maand juli en kan hierdoor niet bij de gesprekken aanwezig zijn.

Ik wens Wouter en jullie veel succes.

Verder wens ik jullie ook een goede zomer periode.

We hebben in augustus opnieuw contact,

met vriendelijke groet,

[naam consulent]

Dit lijkt in niets op de mail van de directeur van de onderwijsconsulenten. De nadruk op zorg in plaats van leren wordt op deze wijze door de onderwijsconsulent van de ene op de ander school doorgegeven. Daar is geen kruid tegen gewassen: Wouter is terug bij af!

Nu er een strafzaak in aantocht is wegens ongeoorloofd verzuim is wellicht nog toepasselijker: Je gaat direct naar de gevangenis, je komt niet langs start.